

Aztán elbonyolódott

A kortárs irodalom és a mese

FEUILLETON - LXIII. évfolyam, 48. szám, 2019. november 29.

Mikor nemrégiben megjelent Ransmayr *Cox vagy az idő múlása* című regénye, a kritikai recepció egyöntetűen fontosnak találta a regény nyelvi megformáltságát, a szöveg mondatainak szépségét. Kevesebb figyelem jutott arra, hogy mi a funkciója a Cox tökéletesre csiszolt mondatainak, hogyan nyitnak ablakot a világra, mit takarnak ki belőle – és hogy egyáltalán milyen ez a világ.

Nem azért voltak szembeszökőek a Cox mondatai, mert annyira ritkán lehetne szépprózával találkozni kortárs szövegekben. A furcsaságot inkább az okozza, hogy első ránézésre a nyelv leginkább a mesélés eszköze, szépsége így mintha főképpen a történet fényében lenne értelmezhető. Egy utazó, egy angol órásmester egy ismeretlen világba, Kínába érkezik, ahol a császár megbízásából egyre lehetetlenebb feladatokat kell elvégeznie. Megszokott, egyébként derékba tört életét felfüggeszti, és a segítőtársaival együtt azzal tölti az idejét, hogy a mindig és mindenkinek másképpen múló időt mérő órákat készít a császár szeszélyei szerint. A császár az idő ura, így az általa rendelt órák elkerülhetetlenül a felségsértés gesztusai – csak egy idegen számára nyitott egyáltalán a lehetőség, hogy a kísérlet vakmerősége és a benne rejlő kísértés ne legyen a tehetetlenségig bénító, hogy csak felségsértés legyen az idővel és így a császárral való játék, és ne árulás.